

TOIMINTAKERTOMUS 2024

LEADER

Päijänne

1. SISÄLLYS

1.	TAUSTAA	2
2.	YHDISTYKSEN TOIMINTA	2
	Jäsenistö	2
	Hallitustyöskentely	2
3.	LEADER-TOIMINTA 2024	4
	Yhteenvedo Leader-toiminnasta ja strategian tilanteesta	4
	Strategian toteuttamisillanne ja rahoitetut hankkeet	5
	Leader-ryhmän muu toiminta	7
	Toimintaympäristön muutokset ja tulevaisuus	9
4.	SISÄ-SUOMEN KALALEADER	10
	Yhteenvedo toiminnasta ja strategian tilanteesta	10
	Strategian toteuttaminen Strategian toteumatilanne ja rahoitetut hankkeet	10
	Kalaleader alueensa kehittäjänä	12
	Kuvaus Leader-ryhmän laatutyöstä ja oman toiminnan kehittämistä	13
	Sisä-Suomen Kala-Leaderin hallinto	14
	Toimintaympäristö ja tulevaisuus	15
5.	PÄIJÄT-HÄMEEN KYLÄT	15
	Vaikuttamistyötä ja verkostoja	16
	Hanketyötä ja kehittämistä	16
	kyläturvallisuutta ja kulttuuria	16
	Osaamista ja tukea kylätoimijoille	17

1. TAUSTAA

Päijänne-Leader ry:n on yksi Suomen 53:stä toimintaryhmästä. Yhdistyksen tehtävänä on toimia maaseudun kehittäjänä Asikkalan, Hartolan, Heinolan, Hollolan, Kärkölan, Lahden, Orimattilan, Padasjoen, Pertunmaan ja Sysmän kuntien alueella. Päijänne-Leader toteuttaa alueellaan Hyvän elämän Päijät-Häme -strategiaa, Kalasta elinvoimaa- strategiaa sekä Kyläpositiivinen Päijät-Häme Kyläohjelmaa. Yhteistyötä tehdään asukkaiden, yhteisöjen, kuntien, eri sidosryhmien, paikallisten viranomaisten sekä muiden organisaatioiden kanssa.

Toiminnan tarkoitus

Yhdistyksen tarkoituksena on edistää paikallista omatoimisuutta, yhteistyöhön perustuvaa kehittämistyötä ja verkostoitumista eri toimijoiden välillä. Yhdistys toimii paikalliskehittäjänä, kannustaa asukkaita omatoimisuuteen, lisää kehittämiseen liittyvää osaamista, vahvistaa ja kehittää toimijoiden välistä yhteistyötä paikallisesti, alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti. Lisäksi yhdistyksen tarkoituksena on edistää elinkeinotoiminnan ja työllisyyden yleisiä edellytyksiä.

Monirahastoinen Leader-ryhmä

Päijänne-Leader ry toteuttaa ja rahoittaa Manner-Suomen Maaseudun kehittämisohjelman mukaisia toimenpiteitä Leader-rahoituksella. Päijänne-Leader hallinnoi myös Sisä-Suomen kalatalouden toimintaryhmän toimintaa, jonka rahoitus tulee Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta. Maaseudun- ja elinkeinokalatalouden kehittämisen lisäksi Päijänne-Leader hallinnoi myös maakunnallista kylätoimintaa, jota toteuttaa Päijät-Hämeen kylät Kyläjaoston kautta. Kylätoimintaan rahoitus tulee Maa- ja metsätalousministeriön kylätoiminnan valtionavusta Suomen Kylät ry:n kautta.

2. YHDISTYKSEN TOIMINTA

JÄSENISTÖ

Päijänne-Leaderin jäsenmäärän kehitys on ollut tasaista. Yhdistymisen myötä on aktivoitu erilaisissa tilaisuuksissa entisiä Etpähä ry:n yhdistyksiä liittymään myös Päijänne-Leader ry:n jäseneksi. Yhdistyksellä oli vuoden 2024 lopussa 86 henkilöjäsentä sekä 79 yhteisöjäsentä, yhteensä 165.

HALLITUSTYÖSKENTELY

Vuonna 2024 hallitustyöskentely oli todella aktiivista ja osin työlästäkin. Hallitus kokoontui vuoden yhteensä 11 kertaa, joista kaksi oli sähköpostikokouksia. Kokouksissaan hallitus käsitteli yhteensä 251 pykälää, ollen päätöksissään yksimielinen. Leader-ryhmän hallitukseen kuuluu 15 jäsentä ja kuusi varajäsentä kaksi kutakin kolmikantaa kohden. Hallitus on osallistunut kokouksiin erittäin hyvin, kaikki kokoukset ovat olleet päätösvaltaisia. Kokoukset on toteutettu hybridimallilla, joka helpottaa osallistumista muuttuvissa tilanteissa. Varajäsenet kutsutaan kokoukseen, mikäli varsinainen jäsen ei itse pääse osallistumaan.

Vuonna 2024 hallitustyöskentelyssä korostui laajentuneen Leader-ryhmän mukanaan tuoma hankkeiden suuri määrä. Hallitus pisteyttää hankkeet alustavasti ennen hallituksen kokousta, jo. Hallitus on osallistunut kaikkeen hallitustyöskentelyyn kiitettävän aktiivisesti ja tuonut toimintaan sitä paikallista näkemystä ja kokemusta, jota sen kuuluukin.

Hallitusjäsenten osallistuminen kokouksiin

Kunta	Varsinainen jäsen	Kolmi-kanta	Läsnä	Kunta	Varajäsen	Kolmi-kanta	Läsnä
Hollola	Hiidenheimo Matti, vpj	Y	9/11	Hartola	Mäyrä Tero	J	0/11
Orimattila	Jussila Tuomo	J	7/11	Pertunmaa	Latvanen Silja	Y	1/11
Sysmä	Järvinen Tanja	J	11/11	Padasjoki	Salomäki Paula	A	0/11
Heinola	Kauppi Tuija	A	11/11	Hollola	Hämäläinen Kaisa	J	2/11
Asikkala	Koskinen Minna	Y	11/11	Orimattila	Laaksonen Torsti	Y	0/11
Heinola	Käyhly Antti	Y	11/11	Orimattila	Syrjäläinen Jarmo	A	2/11
Lahti	Linninen Annukka	A	9/11				
Pertunmaa	Montin Markus	J	8/11				
Kärkölä	Nummela Tuomas, pj	J	10/11				
Lahti	Oksanen Raila	Y	11/11				
Hartola	Räihä Tarja	Y	4/11				
Hartola	Tuomivirta Sanni	A	6/11				
Padasjoki	Virtanen Maria	J	10/11				
Asikkala	Vuorivirta Kaisa	A	10/11				
Hollola	Wahlsten Markku	A	10/11				

Edustukset: Y= yhdistys, A= maaseudun asukas, J= julkisen tahon edustus

Yhdistyksen kokoukset

Kevätkokous pidettiin Kärkölässä Villa Elinassa 18.4.2024. Kokoukseen osallistui 7 jäsentä. Syyskokous pidettiin Padasjoella uudessa Kotiseututalossa. Kokoukseen osallistui 12 jäsentä. Kokouksissa käsiteltiin sääntömääräiset asiat.

Sääntömuutokset

Leader-ryhmien yhdistymisen myötä päivitettiin myös Päijänne-Leader ry:n säännöt vuonna 2022. Vuonna 2024 ei ollut tarvetta tehdä sääntömuutoksia.

Päijänne-Leaderin henkilöstö

Yhdistyksessä työskenteli tilikaudella 2024 yhteensä 9 henkilöä. Palkkoja ja palkkioita, hallitus mukaan lukien, maksettiin yhteensä 500.485,85 euroa.

Leader-rahoituksessa ja hallinnossa työskenteli toiminnanjohtaja Anu Taipale täysiaikaisena toimintarahalla, johtava asiantuntija Jukka-Pekka Jauhiainen toimintarahalla, talouspäällikkö Anna Koskinen toimintarahalla.

Kyläasioista vastasi kyläaktivaattori Tiina Västilä Päijät-Hämeen Kylien Suomen Kylien kautta tulevalla kylätoiminnan avulla sekä työskennellen myös Meidän Kylä - ja Nuorten Päijät-Häme-hankkeissa. KaMu-hankkeessa yritystukineuvontaa teki Joonas Karhinen, työskennellen myös toimintarahalla. Toukokuussa aloitti Asuttava Päijät-Häme - hankkeen projektipäällikkönä Lotta Mallinen.

Kalatalousryhmän aktivaattorina toimii Janne Ruokolainen, kalataloushankkeissa kalatalouskoordinaattorina toimii Janne Niemimäki. Molemmat Jannet aloittivat myös Älykkäät kylät – viisaat toimijat – hankkeen työntekijöinä elokuussa 2024.

Yhteisömaatila-konseptin kehittäminen Päijät-Hämeessä - hankkeen projektihenkilöstönä työskenteli osa-aikaisesti Mikko Niipala ja Jarkko Lehtopelto.

Yhdistyksen taloudellinen tilanne

Yhdistyksemme taloustilanne on vakaa. Oma pääoma on positiivinen, 184.847,72 €. Tilikaudella 2024 Etpähä ry:n toiminta siirrettiin kokonaisuudessaan Päijänne-Leader ry:n talouteen, jonka takia edelliset tilikaudet eivät ole vertailukelpoisia vuoteen 2024. Etpähä ry:n toimintapääoma 72.828,05 euroa kirjattiin Päijänne-Leader ry:n toimintapääomatilille. Päijänne-Leader ry:n tilikauden 2024 ylijäämä oli 21 773 €. Tulos oli hieman odotettua parempi. Keskeisenä tekijänä tuloksessa oli korkotuotot.

3. LEADER-TOIMINTA 2024

YHTEENVETO LEADER-TOIMINNASTA JA STRATEGIAN TILANTEESTA

Vuosi 2024 oli todellinen toiminnan vuosi. Vaikka vielä oli käynnissä useita edellisen kauden hankkeita, painottui toiminta kuitenkin jo uuden, käynnissä olevan, kauden hankkeiden valmisteluun, hallituskäsittelyyn ja rahoituspäätöksiin. Hankemäärät kasvoivat pienten yritystukien myötä merkittävästi, kuten myös käytettävissä olevan rahoituskehysten myötä. Keskeisinä teemoina oli sujuva hankekäsittely hallituksessa ja hankeprosessin hiominen nopeaan päätöksentekoon aina ELY-käsittelyä myöten.

Hyvän elämän Päijät-Häme - strategiamme jakautuu neljään painopistealueeseen, joiden kautta paikallista kehittämistyötä toteutetaan. Päijänne-Leader ry:n kehittämisstrategian painopisteet keskittyvät Päijät-Hämeen alueen elinvoimaisuuden ja innovatiivisuuden edistämiseen. Hyvän elämän Päijät-Häme saavutetaan vahvistamalla alueen pito- ja vetovoimaa sekä kehittämällä ja tuomalla esille alueen lumovoimaa.

Pitovoimainen Päijät-Häme – positiivinen ja yhteisöllinen ympäristö

Pitovoimainen Päijät-Häme muodostuu alueen ihmisten positiivisista kokemuksista ja havainnoista. Taavoitteena on pitää alue vahvana asumisen ja elämisen alueena lisäämällä osallisuutta sekä kehittämällä sujuvia arjen palveluja, hyvinvointia ja turvallisuutta. Pitovoimaa vahvistavat vahva paikallidentiteetti ja -kulttuuri sekä kyky ottaa vastaan uusia vaikutteita ja ihmisiä.

Alueen pitovoimaa vahvistetaan kehittämällä neljää teemaa: 1. Yhteisöllisyyden ja kumppanuuden vahvistaminen, 2. Älykkäät ja kestävät kylät, 3. Sujuvan arjen mahdollistaminen, 4. Onnelliset lapset ja nuoret.

Vetovoimainen Päijät-Häme – houkutteleva paikka arjelle

Vetovoima kuvaa sitä, miltä alue näyttäytyy ulkopuolisten silmin. Alueen vetovoimaisuus on yksi avaintekijöistä siinä, kuinka Päijät-Hämeen alue menestyy tulevien vuosien ja vuosikymmenten kilpailussa uusista asukkaista ja yrityksistä. Tavoitteena on, että Päijät-Häme on vetovoimainen paikka asua ja yrittää. Alueen vetovoimaa edistetään kolmen teeman avulla: 1. Yrittäjyyden uudet ratkaisut, 2. Asuminen, arjen turvaaminen ja varautuminen, 3. Monipaikkaisuus.

Lumovoimainen Päijät-Häme – hyvinvointia ja elämyksiä

Alueen lumovoima rakentuu luonnosta, kulttuurista ja ruuasta, jotka saavat ihmiset irrottautumaan arjesta ja sen tuomasta stressistä. Alueen lumovoimaa ja sen lisäämistä hyödynnetään ihmisten hyvinvoinnin parantamisessa sekä matkailun kehittämisessä. Lumovoimaa vahvistetaan sekä matkailijat että asukkaat huomioon ottaen. Tavoitteena on, että Päijät-Häme on erottuva ja ainutlaatuinen, vetoaa positiivisiin tunteisiin ja tuottaa elämyksiä. Lumovoimaa vahvistetaan seuraavien teemojen avulla:

1. Puhdas luonto ja vesistöt, 2. Lähiruoka erikoistuotteiksi, 3. Elämyksillä lisää lumoa.

Päijänne-Leaderin kehittämisstrategian tavoitteena on edistää hyvän elämän mahdollisuuksia kaikille alueen asukkaille riippumatta siitä, kuuluuko asuinpaikka asukasluvultaan kasvavaan vai pienenevään alueeseen. Tavoitteen mukaan alueen kylät, kunnat ja kaupungit ovat yhteisöllisiä sekä elinkeino- ja vapaa-ajantoiminnoiltaan vireitä. Asukkaat vaalivat alueen kaunista luontoa, torjuvat omalta osaltaan ilmastomuutosta ja edistävät luonnon monimuotoisuutta. Elinkeinoelämä perustuu luonnonvarojen kestäväseen käyttöön ja uusien innovaatioiden hyödyntämiseen. Matkailulla ja ruoan erikoistuneella tuotannolla on suuri alueellinen merkitys elinvoimaan.

Strategian poikkileikkaavana teemana ovat sosiaalinen, ympäristöllinen, kulttuurinen ja taloudellinen kestävyys. Hankepisteytyksen yhteydessä jokainen hanke tutkitaan myös kestävyiden eri teemojen kautta. Kestävyiden eri teemat tulee huomioida hankepisteytyksessä hyvin, mutta hankevalmistelussa olisi vielä ohjeistettava hakijoita huomioimaan paremmin kestävyiden esiin tuomista.

STRATEGIAN TOTEUTTAMISILLANNE JA RAHOITETUT HANKKEET

Hanke- ja yritystukihakemukset

Hallitus käsitteli vuonna 2024 yhteensä 131 hanketta, joista yritystukia oli 68 ja hanketukia 63. Rungas hankemäärä edellytti hallitukselta hyvää ennakoivalmistelua, jotta hallituskäsittely on hankeisiin perehtynyttä, mutta etenee sujuvasti kokouksessa.

Yritystukien kysyntä oli erityisen vilkasta. Uuden yritystukimuodot kiinnostavat laajasti ja teettävät myös paljon työtä valmistelussa, mm. erilaisten linjausten ja säädösten tulkintojen osalta. Päijät-Hämeen Leader-ryhmien yhdistymisen myötä henkilöstöresurssia yritystukineuvontaan on käytössä hyvin, joten prosessi on myös työllistävästä huolimatta sujuvaa.

Strategian tavoitteiden toteumatilanne

Rahoituksen jakautumisessa strategian painopisteittäin on havaittavissa selkeä painotus Pitovoimaisen Päijät-Hämeen pianopisteeseen. Painopisteessä tuetaan erityisesti yhteisöllisyyteen, lapsiin ja nuoriin

sekä sujuvaan arkeen kohdistuvia hankkeita, jotka vahvistavat alueemme asukkaiden hyvinvointia lisäämällä osallisuutta sekä kehittämällä sujuvia arjen palveluja, hyvinvointia ja turvallisuutta.

Vuoden 2025 aikana onkin syytä miettiä tasapainotusta painopisteiden osalta. Painopisteissä on varmasti vuosittaista vaihtelua, sillä ohjelmakauden vaihde tuotti hieman painetta etenkin yhteisöllisiin hankkeisiin. Vetovoimaisessa Päijät-Hämeessä on pääosa Leader-ryhmän kautta rahoitetuista yritystuista. Yritystukien ollessa tällä ohjelmakaudella todella pieniä, on myös hankkeisiin sidottavan rahoituksellinen osuus pienempi, vaikka hankkeiden määrä on merkittävä.

Lumovoimaisen Päijät-Hämeen hankkeiden osuus on linjassa strategian suunnitelman kanssa. Hankkeiden monipuolisuus toteuttaa hyvin strategian painopistettä.

Strateginen painopiste	Kehittämishankkeet	kpl	Yritystuet	kpl	Yhteensä	%
Pitovoimainen Päijät-Häme	1 669 018	59	42 035	4	1 711 053	60 %
Vetovoimainen Päijät-Häme	83 710	4	178 548	28	262 258	9 %
Lumovoimainen Päijät-Häme	858 078	11	28 373	6	886 451	31 %
Yhteensä	2 610 806	74	248 956	38	2 859 762	100 %

Julkisen tuen (EU+valtio+kunta) jakautuminen painopisteittäin

Esimerkkejä hyvistä, strategiaa toteuttavista hankkeista

Tilannetajuinen rotaatiolaidunnus ympäristöpalveluna kasvitiloille sekä mahdollisuutena lammasyrittäjälle, Ritamäen tila, maatalouden kokeilutuki

Ympäristö- ja ilmastohankkeen tavoitteena oli edistää tilannetajuista rotaatiolaidunnusta lampailla. Hankkeessa Ritamäen tila toteutti pilotin, jossa kokeiltiin lampaiden rotaatiolaidunnusta kasvinviljelytiloille tarjottavana ympäristöpalveluna. Hanke pyrki selvittämään, kuinka laidunnus voidaan toteuttaa resurssitehokkaasti käyttäen siirrettäviä aitaustarvikkeita ja juomavesijärjestelmiä sekä vuokraamalla mönkijää. Tämän innovatiivisen lähestymistavan avulla pyrittiin tarjoamaan uusia ratkaisuja lammasyrittäjille lisätä laidunta ja samalla edistää hiilensidontaa ja biodiversiteetin säilymistä kasvitilojen nurmipelloilla. Hanke toteutti Päijänne-Leaderin strategista painopistettä "Vetovoimainen Päijät-Häme" teeman "Yrittäjyyden uudet ratkaisut" mukaisesti.

Monimuotoinen härkäpapu, Tofusta Oy, yrityksen kehittämistuki

Tofusta Oy keskittyi härkäpaputuotteiden tuotekehitykseen tavoitteenaan nostaa härkäpavun kotimaista jalostusastetta ja tarjota kuluttajille innovatiivinen, lähi- ja kasvisruokavaihtoehto. Yhtiö sai tukea tuotekehityksen asiantuntijapalveluihin, jotka tukivat yrittäjää kaikissa tuotekehitysvaiheissa, kuten ideoinnista ja asiakaslähtöisyydestä uutuusarvoon ja markkinatilanteen ymmärtämiseen. Painopiste oli myös tuotteiden pakkausmerkintöjen, ravitsemuksellisen laadun, säilyvyyden ja lisäaineiden kehittämässä. Projekti sisälsi tuotekehityskoulutuksesta saatujen oppien soveltamista ja aktiivista osallistumista Helsingin yliopiston sekä LAB:n kasvisruokahankkeen ohjausryhmään. Tuotteiden kehittämiseen haettiin inspiraatiota kampuksella järjestetyistä maistatustilaisuuksista ja saadusta asiakaspalautteesta. Hankkeen päätteeksi tuotesarjaan kuului viisi erilaista tuotetta.

LEADER-RYHMÄN MUU TOIMINTA

Oma hanketoiminta

Päijänne-Leader haki ja sai ERASMUS+ - **Meidän kylä -osallistumishankkeen** rahoituksen neljässä kylässä toteutettaviin nuoria osallistaviin toimintakokeiluihin. Toimintakokeilut suunniteltiin, valmisteltiin ja toteutettiin nuorten kanssa yhteistyössä vuoden 2024 aikana.

Haimme Hämeen ELY-keskukselta Älykkäiden kylien strategisen valmisteluhankkeen tuloksena **Älykkäät toimijat – viisaat kylät – hankkeen**, jota toteutetaan koko Päijänne-Leaderin alueella sekä litissä. Älykkäät Toimijat – Viisaat Kylät -hanke edistää Päijät-Hämeen alueen maaseutukylien elinvoimaisuutta ja kestäväää kehitystä. Hanke hyödyntää älykkäitä teknologioita, digitalisaatiota ja yhteisöllisiä ratkaisuja luodakseen kestäviä ja innovatiivisia kyläyhteisöjä, joissa asukkaiden hyvinvointi ja ympäristön kestävyys ovat keskiössä. Tavoitteena on parantaa kylien elinvoimaisuutta, lisätä digitaalista osaamista ja edistää energiatehokkuutta sekä yhteisöllisyyttä.

Yhteisömaatila-konseptin kehittäminen Päijät-Hämeessä – hanke toteutettiin vuonna 2024 oman toiminnan hankkeena. Hankkeessa suunniteltiin ja kehitettiin Yhteisömaatila-konseptia ja kuvattiin se. Konseptityössä tarkasteltiin toimintamallia eri sidosryhmien näkökulmista ja kuvattiin konkreettisesti, mitä kaikkea Yhteisömaatila-konsepti voi erilaisilla tiloilla käytännössä tarkoittaa. Konseptikuvaus on tarkka kuvaus yhteisömaatilan lähtökohdista, tavoitteista ja konkreettisesta kokonaisuudesta. Konseptin mallinnus toteutettiin käyttäen pilottikohdetta.

Asuttava Päijät-Häme -hanke tuottaa tietoa Päijät-Hämeen kylien asuttavuudesta Åbo Akademin kehittämän habitability-konseptin avulla. Tavoitteena on edistää syrjäisten yhteisöjen asuttavuutta tutkimalla ja kehittämällä kestäviä ratkaisuja, jotka vastaavat näiden yhteisöjen erityistarpeisiin. Tietoa tuotetaan yhdessä asukkaiden, yritysten ja muiden alueen toimijoiden kanssa. Hanke rahoitetaan Päijänne-Leaderin omasta kehiksestä.

KaMu Päijät-Häme – **Kasvua ja Menestymistä Uusiutumalla** -hankkeen tavoitteena on edistää Päijät-Hämeen maaseutualueiden elinkeinotoiminnan kasvua ja elinvoimaisuutta. Varmistamme, että maaseudun yritykset, monialaiset maatilat ja yritystoimintaa maaseudulle suunnittelevat saavat asiantuntija-apua sekä ohjausta yritystoiminnan ja maaseudun kehittämiseen sekä verkostojen rakentamiseen. Hankkeen hallinnoija on ProAgria Etelä-Suomi, Päijänne-Leader on hankkeen tuensiiirronsaaja yhdessä Työtehoseura ry:n kanssa.

Nuoriso- ja YhteisöLeader-rahoitus

Nuoriso- ja YhteisöLeader-rahoituselementit ovat yksinkertaisia pienhankkeita yhdistysten tarpeisiin. Kummassakin rahoituksessa tukimaksimi 500 euroa/hanke. Hankkeisiin käytettävissä oleva rahoitus on jyvitetty kuntien maksaman kuntarahan suhteessa. Nuoriso-Leader hankkeita rahoitettiin vuonna 2024 yhteensä 16 kpl (7 225€), Yhteisö-Leader hankkeita rahoitettiin 1 kpl (500 €). Nuoris- ja yhteisö-Leader rahoitusta oli käytössä sekä entisen Päijänne-Leader ry:n toiminta-alueen kunnissa, että entisen Etpähä ry:n kunnissa.

Kansainvälinen toiminta

EU CAP Network (Euroopan maaseutuverkosto) järjesti yhteistyössä Euroopan komission maatalouden ja maaseudun kehittämisen pääosaston ja Suomen maaseutuverkostoyksikön kanssa Young LEADER Forum -tilaisuuden Vierumäellä Heinolassa 11.–13.6.2024. Young LEADER Forum kokosi yhteen tavalla tai toisella Leaderin kanssa työskenteleviä nuoria ja nuoria aikuisia eri puolilta Euroopan unionia. Tilaisuuden tavoitteena oli kerätä nuorten näkemyksiä Leader-toimintatavasta, vaihtaa ajatuksia siitä, miten nuorten vaikutusvaltaa voidaan lisätä Leader-toimintatavan toimeenpanossa ja edistää kansainvälistä nuorten Leader-yhteisöä. Päijänne-Leader ry:n henkilöstö oli vahvasti mukana valmistelemassa tilaisuutta, organisoivat viimeisen päivän retket ja osallistui aktiivisesti paikan päällä tilaisuuden järjestelyihin. Tapahtumaan osallistui lähes 200 nuorta ympäri Eurooppaa.

Päijänne-Leader on ylläpitänyt KV-toimintaansa olemalla aktiivisesti mukaan myös muissa erilaisissa kansainvälisissä tapahtumissa, esim. LINC-seminaarissa sekä Kalaleaderin FAMENET-tilaisuuksissa. Varsinaisia kv-hankkeita ei ole vielä kuitenkaan saatu käynnistettyä. Vuonna 2025 onkin syytä panostaa kansainvälisiin hankkeisiin.

LEADER-RYHMÄ ALUEENSA KEHITTÄJÄNÄ

Oma toiminta ja verkostot

Vuonna 2024 ei ollut tarvetta aktiiviselle aktivointityölle, sillä vuoden 2023 hanke- ja yritystukia markkinoivien toimenpiteiden takia hankemäärä oli todella merkittävä. Voidaan myös todeta, että toimihenkilöiden aktiivinen osallistuminen erilaisiin tilaisuuksiin, yhdistysiltoihin ja näkyminen alueen kunnissa on osoittautunut jopa merkityksellisemmäksi aktivointitavaksi, kuin järjestetyt tapahtumat.

Yhteistyössä muiden alueellamme toimivien yritysneuvontaorganisaatioiden (ProAgria, Ladec, kunnat, Nelivoimaa-hanke) kanssa toteutettiin 25 tilaisuutta yrittäjille ja kuntien elinkeinotoiminnasta vastaaville viranhaltijoille. Tilaisuuksiin osallistui yhteensä 254 henkilöä.

Päijänne-Leader on aktiivisesti pyrkinyt olemaan mukana alueen kehittämisen erilaisissa verkostoissa. Verkostojen kehittymistä tutkittiin työyhteisön kehittämispäivässä tammikuussa 2025. Havaittiin, että verkostot elävät ja uusiutuvat vuosittain. Uusina verkostoina vuonna 2024 mukaan on tullut mm. Asuttavuus-hankkeen sekä Älykkäät kylät – hankkeen kautta LUT ja LAB-yhteistyöt opiskelijoiden kanssa, muiden Älykkäiden kylien hankkeiden valtakunnallinen verkosto, energiayhteistyöverkosto ja yhteistyö vielä tiiviimmin kuntaorganisaatioiden eri toimijoiden kanssa. Asuttavuus-hankkeen kautta on myös Saaristoverkostosta tullut luonteva kumppani.

Päijänne-Leaderin henkilöstö on aktiivinen toimija alueellisessa kehittämisessä erilaisissa asiantuntijarooleissa. Toiminnanjohtaja on pysyvästi asiantuntijana Päijät-Hämeen Maakunnan yhteistyöryhmässä ja yhteistyöryhmän sihteeristössä. Johtava asiantuntija ja yritysneuvoja ovat luontevassa yhteydessä alueen yritysneuvontaorganisaatioiden kanssa. Päijät-Hämeen Kylien kyläaktivaattori on mukana Hyvinvointialueen eri yhteisöissä, mm. järjestöneuvottelukunnassa ja yhdistysfoorumissa. Sisä-Suomen Kalaleaderin aktivaattori on jäsenenä YPK-ryhmässä, Kansallisessa kalatalousverkostossa ja on Koulutus ja rekrytointi – verkoston puheenjohtaja.

Toimiva yhteys ELY-keskukseen ja muihin Hämeen Leader-ryhmiin

Leader-ryhmän toiminnan onnistumisen tukipylväänä on myös hyvä yhteistyö ELY-keskusten kanssa. Teemme tiivistä yhteistyötä Hämeen ELY-keskuksen kanssa ja meillä on myös Pertunmaan osalta hyvä yhteys Etelä-Savon ELY-keskukseen. Välitön ja avoin kehittämisen ilmapiiri viiranomaisten ja alueemme Leader-ryhmän välillä on elintärkeä.

Aluehallinnon uudistus vaikuttaa merkittävästi Hämeen ELY-keskuksen toimintaan vuonna 2026, jakaantuessaan kahtia Sisä-Suomen ja Kaakkois-Suomen Elinvoimakeskukseen. Tämä haastaa meitä luomaan uusia verkostoja Kaakkois-Suomen alueelle ja kehittämään yhteistyötä, sekä ELY:n, että Leader-ryhmien kanssa jo vuoden 2025 aikana.

Viestintä ja tiedotustoimet

Leader-toiminnan viestintä on painottunut pitkälti hyödyntämään sosiaalista mediaa ja uudistuneita verkkosivuja. Facebook ja Instagram ovat käytetyimmät viestintävälineet. Sosiaalisen median tileillä on yhteensä hieman alle 2000 seuraajaa. Ajankohtaisista asioista, yhdistyksen kokouksista sekä muista isommista tapahtumista viestiään yhdistyksen verkkosivuilla. Viestiä pyritään aktiivisesti viestimään myös muilla keinoin, esim. tiedotteilla sekä suorilla kontakteilla toimittajiin. Uutiskirje lähtee 6/vuodessa, tilaajia on n. 650.

TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSET JA TULEVAISUUS

Toimintaympäristössä ei ole tapahtunut ratkaisevia muutoksia. Talouden haasteet eivät ole aiheuttaneet alueellamme vähentynyttä kysyntää, vaan yritystukia ja hankkeita valmistellaan ja haetaan runsaasti.

Vuoden 2025 keskeiset tavoitteet

- Perustehtävät – sujuva hankehallinto, toimivat prosessit
- Strategian jalkautus ja toimijoiden aktivointi
- Strategiaa tukeva oma hanketoiminta

Toimenpiteet 2025

- Tuetaan strategiaamme toteuttavien kehittämishankkeiden käynnistämistä ja toteutusta.
- Aktivoidaan toimijoita ja viestitään ohjelmakaudesta ja sen mahdollisuuksista.
- Tehdään vuosisuunnitelma viestinnälle, sisältäen somen ja muun viestinnän.
- Tuodaan hankkeiden vaikutuksia ja vaikuttavuutta esiin.
- Koulutetaan hanketoimijoita vaikuttavien ja strategiaa toteuttavien hakemusten tekemiseen.
- Järjestetään hankekahvit päättyneille hankkeille.
- Valmistellaan ja haetaan rahoitus strategiaa tukeville ns. kehushankkeille.

Aika, paikka ja perustehtävä on ollut toimintamme ohjenuorana jo monelle vuodelle. Keskitymme perustehtävään; laadukkaaseen hankeneuvontaan, hyvin ohjattuihin hankkeisiin, sujuviin ja onnistuneisiin maksuhakemuksiin. Rahoituskauden aloitus ja Päijänne-Leaderin rahoitusmahdollisuuksien ja toiminnan tunnetuksi tekeminen ovat tärkeässä osassa toimintaamme. Samalla pidämme kuitenkin huolta päättyneen kauden hankkeiden laadukkaasta ohjauksesta ja neuvonnasta.

4. SISÄ-SUOMEN KALALEADER

YHTEENVETO TOIMINNASTA JA STRATEGIAN TILANTEESTA

Sisä-Suomen Kalaleaderin muodostavat Jyväsräi ry, Maaseutukehitys ry, Pohjois-Kymen kasvu ry, Päijänne-Leader ry, Vesuri ry ja Viisari ry. Päätös hyväksymisestä sekä rahoituksesta saatiin alkuvuodesta 2022. Sisä-Suomen Kalaleaderin hallinnoina ensimmäisen kauden tapaan Päijänne-Leader.

Kalaleaderin toiminta on ollut hyvin monipuolista. Oman kehyksen käyttö on edennyt suunnitellusti. Lisäksi on tehty hankkeita ulkopuolisella rahoituksella. Tärkein näistä ulkopuolisen rahoituksen hankkeista oli Kansallisen kalatalousverkoston Koulutuksen ja rekrytoinnin teemaryhmän vetäminen. Edelleen aktivaattoria on työllistännyt yrittäjien tuki- ja yritysneuvonta. Kalatalouskoordinaattori on työskennellyt omien hankkeiden parissa ja konsultoinut Asikkalan seudun kalatalouden liiketoimintaedellytykset-hankkeessa.

Sisä-Suomen Kalaleaderin käytännön toimintaa tehdään toimintarahalla. Toimintarahalla tehtävä työ on neuvontaa, aktivoimista, viestintää, ohjausta ja opastusta rahoitushaussa, hankesuunnittelussa, toimijoiden verkostoitumisessa sekä alueen strategisessa kehittämisessä. Kalaleaderille on tehnyt töitä kaksi henkilöä, kalatalousaktivaattori Janne Ruokolainen ja kalatalouskoordinaattori Janne Niemimäki.

STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN

STRATEGIAN TOTEUMATILANNE JA RAHOITETUT HANKKEET

Sisä-Suomen Kalaleaderin strategiassa on määritelty neljä toimintalinjaa; 1. Innovaatiot ja alan kehittämisen varmistaminen, 2. Ympäristötoimet, muutokseen varautuminen ja resilienssi, 3. Raaka-aineen saannin ja tuotannon arvon lisääminen, 4. Monirahastoisuus ja asiantuntijatahojen yhteistyö.

Rahoituskehyksen käyttö on toistaiseksi painottunut toimintalinjalle 1. Tämä johtuu Mestari-kisälli-hankkeesta, jota on rahoitettu poikkeuksellisen suurella tuella. Hanke jatkuu vuoden 2025 loppuun, joten hankkeen kustannukset jakautuvat pitkälle aikavälille. Myös muille toimintalinjoille on tullut hankkeita, lukuun ottamatta toimintalinjaa 4. Strategiaa on korjattu mm. toimintalinjakohdaisen rahoituksen osalta. Strategia on käsiteltävänä Maa- ja metsätalousministeriössä. Alla on esitetty rahoituksen jakautuminen toimintalinjoittain vuoden 2024 lopussa.

Toimintalinja	Tavoite	Käytetty	Jäljellä
1. Innovaatiot ja alan kehittämisen varmistaminen	247 500	254 777	-7 277
2. Ympäristötoimet, muutokseen varautuminen ja resilienssi	165 000	27 400	137 600
3. Raaka-aineen saannin ja tuotannon arvon lisääminen	330 000	94 181	235 819
4. Monirahastoisuus ja asiantuntijatahojen yhteistyö	82 500	0	82 500

Rahoituksen jakautuminen toimintalinjoittain vuoden 2024 lopussa

Strategian läpileikkaavina teemoina ovat olleet kestävä kalatalous ja vajaasti hyödynnettyjen resurssien käytön lisääminen. Kun otetaan kestävyysajattelun kolme päätavoitetta, eli ekologinen, taloudellinen ja sosiaalinen kestävyys, voidaan todeta niiden toteutuneen erinomaisesti. Yrittäjien toimintaa on tuettu tuki- ja yritysneuvonnalla sekä osallistamalla eri verkostoihin ja tilaisuuksiin. Alan toimijoita on ohjattu ja kannustettu ympäristöystävällisiin ratkaisuihin, kuten uusiutuvan energian ja valikoivien pyydysten käyttöön.

Uusia hanketoimijoita on saatu mukaan hakijoiksi. Tämä lisää strategian painopisteen 4 tavoitteiden toteutumista, vaikka se ei haettuina hankkeina vielä näyttäytykään.

Ryhmälle tähän mennessä tulleet hankkeet:

Ankeriaan suojelutoiminnan tehostaminen kaupallisen kalastuksen avulla: Kyseessä on hanke, jolla testataan uutta toimintatapaa ankeriaan suojelussa yhteistyössä kaupallisen kalastuksen kanssa. Päijät-Hämeen Vesijärvisäätiö.

Mestari-Kisälli 2 -hanke: Hankkeen tarkoituksena on rekrytoida uusia ammattikalastajia Sisä-Suomen Kalaleaderin alueelle. Päijänne-Leader ry.

Sisä-Suomen kalaraaka-aineen kartoitus: Hankkeen tavoitteena on tuottaa selvittää alueen 1- ja 2- luokan kalastajien nykyinen kalastusvolyymi ja kalastuspotentiaali, olemassa olevat kalasatamat sekä käsittelytilat ja muu raaka-aineen kokoamiseen tähtäävä infrastruktuuri. Päijät-Hämeen Kalatalouskeskus ry.

LIKKA - Lisää kotimaista kalaa nuorten ja perheiden lautasille Päijät-Hämeessä: Hanke on suunnattu peruskoulun 7. luokan oppilaille ja sitä toteutetaan ensisijaisesti yhteistyössä koulujen kotitalouden opettajien kanssa. Hankkeen tarkoituksena on lisätä eri toimijoiden välistä yhteistyötä, joka edistää yläkoulujen kotitalouden opetukseen sisältyvää kalan käyttöä ja kalatietoutta. ProAgria Etelä-Suomi ry.

Asikkalan seudun kalatalouden liiketoimintaedellytykset-esiselvitys: Valmisteluhankkeella on tarkoitus selvittää Asikkalan seudun kalatalouden liiketoimintaedellytyksiä. Asikkalan kunta.

KALAKS-Kotimaista kalaa nuorten ja perheiden lautasille Keski-Suomessa: Hankkeen avulla halutaan lisätä nuorten kiinnostusta kotimaista kalaa, kalaruoan valmistamista ja kalastusta kohtaan. Tavoitteena on lisätä järvikalan käyttöä koululaisten ja heidän perheidensä keskuudessa. Keski-Suomen Maa- ja kotitalousnaiset.

Kaupallisten kalastajien vesillepääsyn edistäminen: Hankkeen ideana on luoda hyvä keskusteluyhteys vesialueen omistajien välille. Tarkoituksena on parantaa elinkeinokalatalouden edellytyksiä Sisä-Suomen Kalaleaderin toiminta-alueella. Pääpaino selvityksessä on kaupallisen kalastuksen vesillepääsyn helpottamisessa. Päijänne-Leader ry.

Sisä-Suomen Kalaleaderin opintomatkahanke: Hankkeella mahdollistetaan alan eri toimijoiden osallistuminen opintomatkoihin Suomessa ja ulkomailla. Kalastajien matkojen omarahoitusosuuksien käytetään Hätälä Oy:n Kalastajalle kiitos - kampanjan tuottamaa 10 000 €:n lahjoitusta. Päijänne-Leader ry.

Järvikalat suomalaisille: Hankkeen tarkoitus on kehittää järvikalasta uudenlaiset, uudella valmistustekniikalla valmistetut, maukkaat ja helppokäyttöiset tuotteet sekä kuluttajille että ravintolalalle. Rantamäen Kala Oy.

Järvikalan myynnin edistäminen: Hankkeen tärkeimpänä tarkoituksena on helpottaa järvikalan markkinointia, ja lisätä sitä kautta paikallisen kalan menekkiä ja saatavuutta. Pääpaino hankkeessa on suoramyyntin kehittämisessä. Viisari ry.

Asikkalan kalaportti: Hankkeen avulla parannetaan Asikkalan seudun kalatalouden liiketoimintaedellytyksiä ja lisätään alueen kaupallisen kalastuksen kilpailukykyä suunnitteella olevan kalan logistiikkakeskuksen avulla. Asikkalan kunta.

Tarkemmin Sisä-Suomen Kalaleaderin hankkeisiin voi tutustua <https://sisa-suomenkala-leader.fi/2021-2027/>.

MUU TOIMINTA

Muista rahoituslähteistä rahoitettavat hankkeet

Kalaleaderin keskeinen tehtävä on neuvoa hakijoita etsimään hankkeelleen paras mahdollinen rahoituksellinen tuki. Kalaleaderin aktivaattori onkin ollut mukana ohjaamassa ja tuomassa asiantuntijanäkemyksiä kehittäjiä, kalastajia tai jalostajia muista rahoituslähteistä haettavaan hakemuksiin.

Kansallinen kalatalousverkosto

Aktivaattorit saivat vuoden 2022 lopussa Maa- ja metsätalousministeriöltä toimeksiannon rakentaa uudelleen Kansallinen kalatalousverkosto, jonka päätoimijoiksi tulivat kaikki Suomen kalatalousaktivaattorit. Verkosto aloitti toimintansa toukokuussa 2023. Sisä-Suomen Kalaleaderin aktivaattori Ruokolainen toimi ensimmäisen vuoden verkoston ohjaavana aktivaattorina ja toiminta lähtikin hyvin käyntiin. Vuonna 2024 aktivaattori toimii Kalatalousverkoston koulutuksen teemaryhmän puheenjohtajana.

KALALEADER ALUEENSA KEHITTÄJÄNÄ

Koulutustilaisuuksiin ja vastaaviin osallistuminen

Vuonna 2024 kalatalousaktivaattori ja -koordinaattori ovat osallistuneet lukuisiin koulutuksiin, joista erikseen mainittakoon seuraavat; EMKVR-koulutukset, hankintalakikoulutus, Tulevaisuusvuoropuhelu-koulutus, FAMENET-seminaari ja Webinaari sekä erinäiset aiheeseen liittyvät seminaarit.

Kansainvälinen yhteistyö

Kansainvälistä yhteistyötä on harjoitettu lähinnä FAMENET-seminaarien kautta. Aktivaattori on aloittanut alustavat tunnustelut kansainvälisen yhteistyöhankkeen aloittamiseksi kalastajien toiminnan monipuolistamisen tiimoilta.

Viestintä

Viestintää on hoidettu pääosin internet-sivujen ja sosiaalisen median kautta. Lisäksi on kirjoitettu joitakin tiedotteita. Ulkoinen viestintä on onnistunut hyvin, sillä kalatalousryhmän järjestämät

Kalaparlamenttitilaisuudet ovat koonneet hyvin osallistujia. Tilaisuuksien lisäksi kohderyhmät ovat olleet hyvin yhteydessä kalatalousryhmään. Viestinnässä on ollut suurta apua hankkeiden ammatitaitoisista tiedottajista. Viestintään on saatu lisätehoa mm. Mestari-Kisälli-hankkeesta, jonka koordinaattori tuottaa mm. videomateriaalia sosiaaliseen mediaan. Kalaleaderin sosiaalisen median tileillä on yhteensä 1542 seuraajaa.

Hankkeistaminen ja esiselvitykset

Varsinaisten, hakemukseksi asti edenneiden hankkeiden lisäksi on tehty runsaasti ideointityötä eri tahojen kanssa. Yksi tärkeimmistä teemoista on ollut muikun menekin lisääminen. Hankkeistamista ja esiselvityksiä on tehty myös mm. täpläravun menekinedistämiseksi, kalastajien tietotaidon kartoittamiseksi ja yhteistyöverkoston lisäämiseksi. Matkailukalastuksen edistämiseksi on käyty keskusteluja koko toimialueella. Tähän liittyvät myös suunnitelmat infrastruktuurin kehittämiseksi esimerkiksi Kouvolan ja Päijät-Hämeen alueella. Näitä tavoitteita voidaan edistää mm. tekemällä yhteistyötä muiden hankkeiden kanssa.

Yrityskäynnit

Yrityskäyntejä tehtiin vuonna 2024 yhteensä 12. Yrityskäyntien tehtävänä oli tutustua alueen kalatalouteen ja siihen liittyviin toimijoihin ja selvittää yritysten mahdollisuutta osallistua Mestari-kisälli-hankkeeseen.

KUVAUS LEADER-RYHMÄN LAATUTYÖSTÄ JA OMAN TOIMINNAN KEHITTÄMISESTÄ

Sisä-Suomen Kalaleaderin on ollut edelläkävijä erilaisten yhteistyöverkoston ja -tapojen luomisessa. Näitä tapoja on otettu koko Kansallisen kalatalousverkoston käyttöön. Kalaleaderin on luonut myös toimialarajat ylittäviä verkostoja. Erityisesti tämä koskee sivuvirtoja ja ruokasektoria koskevaa yhteistyötä.

Numeeriset tulokset osoittavat, että kalaleader-toiminnan piirissä olevat kalatalousalan yritykset ja kunnat pystyvät tehokkaammin hyödyntämään EMKVR:n investointitukia, kuin toiminnan ulkopuolella olevat. Myös verkoston luomisessa Kalaleader on avainasemassa. Lisäksi Kalaleader pystyy tarjoamaan maaseudun kehittämisryhmille asiantuntemusta vesistökuunnostus- ja kalastusmatkailuasioissa.

Parannettavaa

Kansainvälisyys ei tavoitteista huolimatta ole lähtenyt halutulla tavalla käyntiin. Tähän on osaltaan syynä muiden Euroopan kalatalouden toimintaryhmien hidas strategioiden valmistelutahti.

Oman myöntövaltuuden käyttö on lähes suunnitelman mukaista. Hyvien, kalataloutta edistävien, hankkeiden aktivointiin olisi tärkeä panostaa vuonna 2025.

Onnistumisia

Hankkeiden, varsinkin Mestari-kisälli-hankkeen viestinnän myötä Sisä-Suomen Kalaleaderin näkyvyys on lisääntynyt. Myös Kalaparlamentti-tapahtumat ovat keränneet hyvin kuulijoita. Itse konsepti on ollut niin hyvä, että se haluttiin Kansallisen kalatalousverkoston käyttöön. Kalatalouskoordinaattorin toiminta on parantanut Kalaleaderin viestintää huomattavasti.

SISÄ-SUOMEN KALA-LEADERIN HALLINTO

Ohjausryhmä

Sisä-Suomen kalaleaderin ohjausryhmä vastaa kalatalouden toimintaryhmän strategian toteutuksesta. Ohjausryhmä kokoontui kaksi kertaa, toukokuussa ja lokakuussa 2024. Ohjausryhmä osallistui aktiivisesti ryhmän toimintaan antamalla ohjeistusta ja rakentavaa kritiikkiä aktivaattorille.

Ohjausryhmän jäsen	Taustaorganisaatio
Hilkka Laine	Keski-Suomen liitto
Juha Hertsi	Päijät-Hämeen liitto
Jorma Kirjavainen	ELY-keskus
Juha Piilola	Elinkeinon edustaja
Evita Reitti	Pohjois-Kymen kasvu ry: n edustaja
Anu Taipale	Päijänne-Leaderin edustaja
Raisa Saarilahti-Kulju	Vesuri-ryhmä ry: n edustaja
Tiina Seppälä	Maaseutukehitys ry: n edustaja
Leena Karjalainen	Jyväsräihi ry: n edustaja
Sanna Kiuru	Viisari ry: n edustaja, pj

Ohjausryhmän kokoonpano vuonna 2024

Kalatalousjaosto 31.12.2024

Hanketoiminnan osalta Kalajaosto käsittelee ja hyväksyy rahoitettavat hankkeet. Kalajaosto koostuu kattavasti alueen elinkeinonharjoittajista, kalastajista, koulutusorganisaatioiden edustajista ja Leader-ryhmien edustajista. Kalatalousjaosto kokoontui kaksi kertaa vuonna 2024.

	Etunimi	Sukunimi	Taho	LEADER-ryhmä
Jäsen	Ari	Seppälä	Kalatalouden yrittäjät	Jyväsräihi ry
Varajäsen	Arto	Tuomainen	Kalatalouden yrittäjät	Jyväsräihi ry
Jäsen	Jorma	Kääpä	Kalatalouden yrittäjät	Vesuri-ryhmä ry
Varajäsen	Karoliina	Kääpä	Kalatalouden yrittäjät	Vesuri ry
Jäsen	Eino	Kytölä	Yhdistykset, vesialueen omistajat	Vesuri-ryhmä ry
Varajäsen	Hannu	Vilkkilä	Yhdistykset, vesialueen omistajat	Viisari ry
Jäsen	Veli-Matti	Saarinen	Yhdistykset, vesialueen omistajat	Maaseutukehitys ry
Varajäsen	Anssi	Saari	Yhdistykset, vesialueen omistajat	Maaseutukehitys ry
Jäsen	Timo	Ruokonen	Tutkimus, neuvonta, koulutus	Jyväsräihi ry
Varajäsen	Leena	Pölkki	Tutkimus, neuvonta, koulutus	Jyväsräihi ry
Jäsen	Tarja	Stenman	Tutkimus, neuvonta, koulutus	Viisari ry
Varajäsen	Tiina	Siimekselä	Tutkimus, neuvonta, koulutus	Viisari ry
Jäsen	Sanna	Kiuru	LEADER-ryhmät	Viisari ry
Varajäsen	Tuula	Koponen	LEADER-ryhmät	Vesuri-ryhmä ry
Jäsen	Jukka-Pekka	Jauhiainen	LEADER-ryhmät	Päijänne-Leader ry
Varajäsen	Virpi	Kallioinen	LEADER-ryhmät	Päijänne-Leader ry
Jäsen	Esa	Kotilainen	Kalatalouden yrittäjät	Viisari ry
Varajäsen	Jani	Suvanto	Kalatalouden yrittäjät	Viisari ry
Jäsen	Veli-Matti	Vilko	Vesialueen omistajat	Pohjois-Kymen kasvu ry
Varajäsen	Tommi	Laakso	Kalatalouden yrittäjät	Pohjois-Kymen kasvu ry
Jäsen	Kari	Heinonen	Kalatalouden yrittäjät	ETPÄHÄ ry
Varajäsen	Jari	Järvinen	Kalatalouden yrittäjät	ETPÄHÄ ry
Jäsen	Heikki	Tuomainen	Tutkimus, neuvonta, koulutus	Päijänne-Leader ry
Varajäsen	Arto	Immonen	Tutkimus, neuvonta, koulutus	Päijänne-Leader ry

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA TULEVAISUUS

Toimintaympäristö muuttuu kaiken aikaa. Kustannukset nousevat nopeasti, mikä aiheuttaa hinnan nostopainetta kalastajille. Heikossa taloustilanteessa kala nähdään kalliina elintarvikkeena, jolloin kysyntä laskee. Pelkona onkin markkinanäkymän heikkeneminen lähitulevaisuudessa. Tähän yritetään vastata lisäämällä toiminnan tehokkuutta ja sitä kautta pienentää kustannuksia. Toisaalta tuotekehitys kalaruokapuolella auttaa uusien markkinoiden ja käyttäjien löytämisessä.

Vaikka muutos on nopeaa, toisaalta tekninen kehitys voi antaa työkaluja muutoksessa mukana pysymiselle. Alan toimijoita on kannustettava kehittämään tietoja taitoja ja valmiuksia digitaalisten ja muiden älykkäiden ratkaisuiden käyttöönotossa. Innovaatioita pyritään luomaan ja ottamaan käyttöön sekä tuomaan uusia hyviä käytäntöjä ja toimintatapoja muilta alueilta ja muista maista.

5. PÄIJÄT-HÄMEEN KYLÄT

Toimintaperiaatteet

Päijät-Hämeen Kylien tavoitteena on edistää hyvinvointia Päijät-Hämeessä kymmenen kunnan alueella. Asukkaita innostetaan toimimaan oman asuinympäristönsä kehittämiseksi. Päijät-Hämeen Kylät pyrkii vastaamaan ajankohtaisiin toimintaympäristön muutoksiin olemalla mukana aktiivisena vaikuttajana, toimijana ja kehittäjänä sekä verkostoituu toisten maakunnallisten paikallistoimijoiden kanssa. Päijät-Hämeen Kylät toimii myös kuuntelijana sekä tukijana alueen kylille ja kortteleille ja niiden toimijoille erilaisissa haasteissa. Päijät-Hämeen Kylät tukee toiminta-alueen ja kylien kehittämistä tunnistettujen tarpeiden mukaan. Kehittämistyöllä halutaan tukea kylien ja korttelien elinvoimaa, viihtyisyyttä ja turvallisuutta. Toiminnan keskiössä ovat kyläläiset.

Hallinto ja talous

Kylätoiminta toimii Päijänne-Leader ry:n alla. Toiminnasta, valtionavun käytöstä ja sisällöstä päättää erillinen Kyläjaosto. Valtionapua 42 900 € on käytetty rahoituspäätöksen mukaisiin kuluihin: kyläaktivaattorin palkka- ja matkakuluihin, kirjanpitokuluihin, kokouspalkkioihin, toimisto- ja viestintäkuluihin sekä tapahtumakuluihin. Kyläaktivaattorina toimi 1.1.-31.12.2024 Tiina Västilä.

Päijät-Hämeen Kyläjaosto

Kyläjaosto toimii kehittämisryhmänä, joka kokoontui kuusi kertaa vuoden aikana. Kyläjaostosta oli edustus Suomen Kylät ry:n nuorten tulevaisuusjaostossa.

Jäsen	Kunta
Rautkoski Outi, pj	Heinola
Grönroos Rauno, vpj	Lahti
Koskinen Minna, Päijänne-Leader edustaja	Asikkala
Nieminen Minna	Hollola
Märkjärvi Kaisa	Iitti
Särkiö Hanna	Padasjoki
Eerola Seppo	Kärkölä

Kyläjaoston kokoonpano 2024

VAIKUTTAMISTYÖTÄ JA VERKOSTOJA

Vaikuttamistyötä tehtiin yhdessä Päijät-Hämeen Yhdistysfoorumin kanssa mm. kannanotot yhdistysavustuksiin ja palkkatukimuutoksiin sekä omat mielipidekirjoitukset. Vaikuttamistyötä tehtiin myös kyläkoulujen lakkauttamisasioissa, neuvoen ja sparraten kylätoimijoita. Päijät-Hämeen Kylät oli mukana järjestämässä EU:n vaikuttamispäivää Villähteen Korilla toukokuussa. Lisäksi on osallistuttu aktiivisesti Päijät-Hämeen kuntien järjestämiin yhdistys- ja yhteistyöiltoihin, joissa pidetty esityksiä, puheenvuoroja tai oltu paneelikeskusteluissa tuomassa esiin monipuolisesti kylätoimintaa. Kyläaktivaattori edustaa kyliä ja kylätyötä maakunnallisissa verkostoissa, Päijät-Hämeen Yhdistysfoorumin ja Päijät-Hämeen Vapaaehtoistoiminnan verkostossa. Kylätoiminta on edustettuna myös Hyvinvointialueen Järjestöneuvottelukunnassa, jossa kyläaktivaattori on kylä- ja vapaaehtoistoiminnan edustaja.

HANKETYÖTÄ JA KEHITTÄMISTÄ

Vuonna 2024 käynnistyi alueellamme paljon uusia kylätoimintaan liittyviä hankkeita, joissa asiantuntijuumme on tarpeen. Toimimme Päijänne-Leaderin Älykkäät toimijat - viisaat kylät -hankkeen yhteistyötahona sekä ohjausryhmässä. Lisäksi toimimme Päijänne-Leaderin Asuttava Päijät-Häme -hankkeen asiantuntijaryhmässä. Olemme mukana myös Päijät-Hämeen Liiton Interreg-rahoitteisessa Lotti-hankkeen sidosryhmässä.

Avoimet Kylät -konsepti esiteltiin hankkeen hyvänä käytänteenä kansainvälisille kumppaneille kestävässä. Samoin osallistumme Kärkölen kunnan syötävän hyvät kylät -hankkeen sparrausryhmään. Päijät-Hämeen Liikunnan ja urheilun Kylä lähtee liikkeelle -hankkeen kanssa on ollut yhteistyöpalavereita, kampanjoita ja viestintäapua.

Vuoden aikana valmisteltiin Hurahda Hämeeseen -tiedonvälityshanketta. Hankkeen hallinnoijana on ProAgrarian maa- ja kotitalousnaisten maisemapalvelut. Päijät-Hämeen Kylät ja Hämeen Kylät ovat hankkeen osatoteuttajia. Hanketta käynnisteltiin ja tulevan vuoden toiminnan valmisteluja tehtiin loppuvuodesta 2024. Hankkeessa lähdetään nostamaan esille kulttuurimaisemaa, elämää ja asumista Hämeessä. Hanke kestää vuoden 2026 loppuun.

Kahdella kyläalueella järjestettiin tulevaisuustapahtumia, joihin osallistui useampi yhdistystoimija. Näiden iltojen tavoitteena oli pohtia yhdessä alueen elinvoimaisuutta ja yhdistysten yhteisen tekemisen paikkoja. Tulevaisuutta pohdittiin Länsi-Asikkalan kylissä sekä Artjärven seudulla. Työskentelyä on jatkettu pienemmissä työryhmissä

KYLÄTURVALLISUUTTA JA KULTTUURIA

Kyläturvallisuutta lähestyttiin paikallisesti järjestetyissä Kyläturvallisuusilloissa. Kyläturvallisuusiltoja järjestettiin vuoden aikana yhteensä neljä: Lappila, Nastola, Heinola kk ja Mustjärvi. Kaikista tilaisuuksista syntyi jatkotoimenpiteitä kyläturvallisuuden edistämiseksi. Kyläturvallisuusillat järjestettiin yhteistyössä Marttojen, Vapepan ja Pelastuslaitoksen kanssa. Kyläturvallisuutta edistettiin myös Kärkölen kunnassa syksyllä, jossa kunnan kanssa yhteistyössä toteutettiin kylien turvallisuuskysely. Kyselyyn vastasi vakituisia ja kausiasukkaita yhteensä 75. Kysely käytiin läpi turvallisuusillassa, josta kirjattiin toimenpiteitä mm. kunnan turvallisuusryhmälle.

Päijät-Hämeen Liiton rahoittama ja vuonna 2023 alkanut AKKE-hanke saatettiin loppuun kevään 2024 aikana. Valokuvanäyttely Kulttuurista vapaaehtoistyönä -valokuvanäyttely ripustettiin vuoden aikana vielä kuusi kertaa ja se sai 5000 katsojaa. Valokuvissa oli kuvattuna kahdeksan kylän kulttuurikohteita ja vapaaehtoisia. Kuvaajana toimi Jussi Manni

OSAAMISTA JA TUKEA KYLÄTOIMIJOILLE

Vuoden aikana järjestettiin Kylästä kuuluu -Kyläkoutsin koulutus järjestettiin yhteistyössä ELY:n maaseutuviestijän kanssa etätilaisuutena. Tilaisuuteen osallistui yli 40 henkeä. Lisäksi Suomen Kylät ry osti Kyläkoutsin verkoston ylläpitoa ostopalveluna neljältä maakunnalta. Päijät-Häme laskutti noin 30h työstä. Kylätoimijoita tuettiin ja neuvottiin kyläkyselyiden ja kyläsuunnitelmien tekemisessä. Kylämme.fi palvelua ja sen ominaisuuksia esiteltiin eri tilaisuuksissa. Vuoden aikana uusia kyläiä otti palvelun käyttöön sekä laati sinne kylä- ja turvallisuussuunnitelmia.

Lapset ja nuoret keskiössä

Päijät-Hämeen Kylät oli mukana järjestämässä Lapset ja nuoret mukaan -webinaaria. Webinaarissa tuotiin esiin esimerkkejä ja ajatuksia, siitä miten huomioida kohderyhmät kylätoiminnassa. Vuoden aikana maakunnassa toteutettiin Meidän kylä -nuorten osallisuushanketta. Hanketta toteutettiin neljässä kylässä: Arrakoski, Kalkkinen, Tennilä ja Vuolenkoski. Hankkeen toiminnat tavoittivat 17 yhdistystä ja yli 300 osallistujaa. Lisäksi olimme yhteistyötahona kansainvälisen Young Leader Forum -tapahtuman opintoretkien järjestelyssä. Opintoretkistä osa suuntautui päijäthämäläisiin kyläihin ja rahoitettuihin Leader kohteisiin. Young Leader Forum järjestettiin Vierumäellä 11.-13.6. ja siihen osallistui 200 henkeä 32 eri maasta.

Tapahtumia ja kylätoimijoiden palkitsemisia

Osallistuttiin Avoimet Kylät -päivän järjestämiseen 8.6.2024 sekä järjestettiin samana päivänä Kyläretki bussiretki. Mukana Päijät-Hämeestä oli 36 tapahtumaa ja Kyläretkelle osallistui 35 henkeä. Kohteina oli Vuolenkoski, Vierumäki ja Hollola kk.

Valtakunnalliset Kyläpäivät järjestettiin Messilässä Hollolassa 17.-18.4.2024. Tilaisuuden järjesti Suomen Kylät ry. Olimme maakunnallisena toimijana mukana järjestelytiimissä sekä tuomassa esiin aluetta ja paikallisia puheenvuoroja. Kevään aikana järjestettiin yhteistyössä Hollolan kunnan kanssa kyläkiertä. Kyläkiertä vieraili yhteensä neljässä kylässä: Hollola kk, Kukila, Miekkiö ja Hämeenkoski. Näissä kohdattiin yhteensä 145 henkeä.

Olimme mukana toteuttamassa Kestävän Kehityksen viikkoa 23.-29.9. Päijät-Hämeestä mukana tärkeällä teemaviikolla oli 9 tapahtumaa. Teemaviikon kautta on hyvä nostaa kestävän kehityksen asioita esille kylätoimijoille. Osallistuimme myös Avoimet Joulukylät -tapahtumien koordinointiin ja tiedotukseen. Päijät-Hämeestä saatiin mukaan huikeat 39 tapahtumaa, mikä oli kasvua edelliseen vuoteen.

Järjestettiin Vuoden Kylä -haku, jossa oli kahdeksan hakijaa. Voittajaksi valittiin Vesivehmaa Asikkalasta. Raadissa oli edustus mm. Päijät-Hämeen liitto, Etelä-Suomen Sanomat, edellinen Vuoden Kylä, Osuuspankki sekä Kyläjaosto. Osallistuttiin Maakunnallisen kyläjuhlan, Kyläkalaasin,

järjestämiseen Vuoden Kylässä Vesivehmaan Jenkkapirtillä 4.5.2024. Kyläjuhlissa oli yli 300 juhlijaa. Kyläjuhlissa jaettiin myös Tunnustuspalkinto Kurhila-Hillilän kylälle ja Tsemppipalkinto Sysmän Suopellon kylälle sekä luovutettiin Suomen Kylät kylätoiminnan ansiomerkkejä.

Tiedottamista ja näkyvyyttä kylätyölle

Kylätoimintaan liittyvää tiedottamista tehtiin aktiivisesti Päijät-Hämeen Kylien nettisivujen, somekanavien sekä Kyläkirjeen kautta. Facebook-kanavalla on 2 159 seuraajaa ja Instagram-tilillä 937 seuraajaa. Kyläkirje julkaistiin kahdeksan kertaa, jonka vastaanottajia on 646. Nettisivuilla vuoden aikana oli 8799 käyntikertaa.

Lisäksi tehtiin tiedotteita medialle, kunnille ja yhteistyökumppaneille, ja saatiin näkyvyyttä ja julkaisuja kylätoimintaan liittyen. Medianäkyvyyttä sai niin Vuoden Kylä, Avoimet Kylät, kuin kuntien kylätilaisuudet. Mieli-pidekirjoituksia tehtiin mm. järjestöavustusten ja kyläkoulujen puolesta. Lisäksi kylien ja kuntien hyviä käytäntöjä nostettiin esiin. Kylämme.fi ja Lähellä.fi -alustoja tuotiin yhdistysten tietoisuuteen eri yhteyksissä sekä viestinnässä. Myös alueen Leader-ryhmien Päijänne-Leaderin ja Pohjois-Kymen Kasvun ajankohtaisista asioista viestittiin.